De Wiershoeck-Kinderwerktuin, dinsdag 25 oktober 2016

Beste natuurliefhebber/-ster

Het was een prachtige dag en ik was graag ook na de excursie nog een paar uurtjes op de tuin gebleven, maar dat zat er dit keer helaas niet in. Ik heb daardoor slechts een deel van het 'jachtgebied' kunnen verkennen en dat ook nog veel oppervlakkeriger dan gebruikelijk. Ik heb dit keer geen bijzondere of nieuwe onderwerpen gezien. Het was de laatste reguliere excursie van dit jaar. Dat betekent natuurlijk niet dat ik voorlopig niet meer op de tuinen kom, maar het zal wel minder regelmatig zijn en afhankelijk van het weer.

Ook dit keer kwam ik nog weer een bessenbandzweefvlieg tegen. In het voorjaar en in de zomer vliegt deze soort met grote aantallen, maar in de herfst loopt het aantal sterk terug. In november vliegen de laatste exemplaren. De volgroeide larve van de bessenzweefvlieg overwintert in de strooisellaag.

Twee keer fotografeerde ik een (vrouwtje?) klein koolwitje en zeer waarschijnlijk is het hetzelfde exemplaar. Vliegtijd: begin april-begin juni, half juni-begin september en half juli-half oktober in drie generaties; de tweede en derde generatie overlappen elkaar gedeeltelijk. In zeer gunstige jaren kan zelfs een vierde generatie optreden, die van eind september tot begin november vliegt. Zowel het mannetje als het vrouwtje heeft op de voorvleugel twee vlekken; bij het vrouwtje zijn deze vlekken groter en zwarter dan bij het mannetje.

Dansmuggen behoren niet tot de bloedzuigende muggen die mens en dier plagen. Deze onschuldige insecten zijn over het algemeen makkelijk van steekmuggen te onderscheiden door de grotere en witte vleugels die als een afdakje op de rug worden gevouwen in rust. De twee grote, veer-achtige uitsteeksels op de kop van het mannetje verklaren de naam vedermug. Met deze uitsteeksels kan het mannetje de feromonen van een vrouwtje (foto) waarnemen. De meeste dansmuggen worden ongeveer 10 millimeter lang. Ze hebben een lichtbruin tot groen lichaam. De naam dansmug is afgeleid van de beweging die ze maken, tijdens het vliegen gaan ze op en neer.
Dansmuggen zijn er het hele jaar, maar ze zijn vooral in de winter te vinden. Dat komt doordat volwassen dansmuggen actief zijn vanaf de herfst tot het voorjaar. Bij koel en koud weer voelen de dansmuggen zich het prettigst.

Ik zag dit keer opvallend veel wenkvliegjes, maar allemaal zonder mijten.
Ook veel leden van de familie van de wappervliegen / wenkvliegen zijn strontvliegen, omdat ze hun eitjes vaak in stront of ander materiaal in ontbinding afzetten. De familie bestaat uit moeilijk uit elkaar te houden, kleine, meestal glimmend zwarte vliegjes die gemakkelijk te herkennen zijn aan hun ronde kop en mierachtige lichaam. De meeste hebben een zwart vlekje in elke vleugel. Die vleugels houden ze heel vaak op de manier zoals je op de foto ziet: half gespreid en half omhoog gericht.

Dit jaar kwam ik ook weer regelmatig een grote langlijf tegen. Langlijven zijn kleine tot middelgrote , slanke, langgerekte zweefvliegen met gele of oranje banden op een zwarte achtergrond. In Nederland komen ongeveer 10 soorten langlijven voor, ze zijn allemaal klein (5 tot 12 mm), zwart-geel gestreept en lijken sprekend op elkaar. Dit lijkt me geen grote langlijf, maar welke het dan wel is? Ik heb geen idee.

De pyjamazweefvlieg wordt in het boek ‘De Nederlandse Zweefvliegen’ snorzweefvlieg genoemd. Deze naam dankt de vlieg aan het patroon van zwarte ‘snorretjes’ in de brede oranje achterlijfsbanden. De breedte van die bandjes kan sterk variëren en is afhankelijk van de temperatuur tijdens het popstadium. Het is de meest algemene zweefvlieg van Nederland. Vrouwtjes zijn het hele jaar aanwezig. In januari-februari komen de vrouwtjes die hier hebben overwinterd tevoorschijn. In mei verschijnen de verse mannetjes en vrouwtjes, vanaf oktober lopen de aantallen snel terug.

Twee weken geleden zag ik de bovenste sluipwesp en afgelopen dinsdag de sluipwesp op de onderste foto. Ze zijn ongeveer even groot en ze hebben beide lange, zwarte antennes met een wit deel in het midden. Maar er zijn ook duidelijke verschillen: de kleur van het achterlijf, de vleugellengte en de kleur van de achterpoten.

De witte vliegen, ook wel motluizen genoemd, zijn een familie van wantsachtige insecten. Ze hebben 7-ledige antennen en twee paar gelijkvormige, transparante, witte of gemarmerde vleugels. Hun lichaamslengte bedraagt 1 tot 3 mm. Het zijn kleine *Hemiptera* die zich voeden op de onderkant van bladeren van planten. Ze leven van de plantensappen en omdat witte vliegen in grote groepen samenleven kunnen ze een plant totaal te gronde richten. Ook scheiden ze honingdauw uit wat de groei van schimmels bevordert. Hun eieren worden aan de onderkant van bladeren afgezet.

Hemiptera zijn halfvleugeligen of snavelinsecten, ze vormen een orde van insecten waarvan de soorten over de gehele wereld voorkomen. Tot de snavelinsecten behoren alle wantsen, bladluizen en cicaden. Er zijn ongeveer 80.000 soorten die in grootte verschillen van enkele millimeters tot ongeveer 15 cm. Aangezien veel soorten van plantensappen leven, wordt een groot aantal gezien als plaaginsect.

De strontvlieg eet geen stront, alleen maar nectar en zo nu en dan een ander vliegje. Stront speelt wel een belangrijke rol in het leven van de vlieg. De paring vindt (meestal) plaats in de buurt van een verse koeienvlaai. Het vrouwtje legt vervolgens haar eitjes in de mest. Met die eitjes is iets bijzonders aan de hand, ze hebben namelijk 'vleugels'! Niet om ze te laten vliegen, maar de vleugels (uitstulpinkjes) moeten ervoor zorgen dat ze niet dieper in de stront zakken waardoor, nadat de eitjes zijn uitgekomen, de larven in de mest zouden verstikken. Ook de larve van de strontvlieg eet geen stront! Die voedt zich met andere insectenlarven die wél van mest leven.

In eerste instantie zag ik alleen de kleine wesp met gele 'onderbenen'. Even later kwam het vliegje met de fraai getekende vleugels tevoorschijn. Het zou de kleine bijvoetboorvlieg kunnen zijn.
Er zijn in Nederland 83 soorten boorvliegen. De vliegen heten boorvliegen omdat de vrouwtjes met hun stevige legboor gaatjes boren in plantendelen, veelal een bloemknop, om daar een eitje in te leggen. Sommige boorvliegsoorten hebben slechts één specifieke waardplant waar ze hun eitjes op leggen. Andere boorvliegen hebben meerdere plantensoorten als waardplant.
De boorvliegen zijn grotendeels te onderscheiden op vleugeltekening. Maar verschillen zijn soms miniem en je moet dan weten waarnaar je moet kijken, zoals vlekjes op de vleugeltop en aan weerszijden van de dwarsaders enz.
De meeste soorten overwinteren als pop. Een aantal soorten overwintert als imago.

Groetjes,

Luit